

Зелений світ

ЕКОЛОГІЧНА ГАЗЕТА
УКРАЇНИ

№95 (258) вересень 2011

ВИЖИВАННЯ
ДЕМОКРАТІЯ
ГУМАНІЗМ

НА СУМЩИНІ З'ЯВЛЯТЬСЯ 10 НОВИХ ОБ'ЄКТІВ ПРИРОДНО-ЗАПОВІДНОГО ФОНДУ

Десять нових об'єктів природно-заповідного фонду з'являться на Сумщині нинішнього року, інформує УНІАН.

Як повідомляє заступник начальника Державного управління охорони навколишнього природного середовища в Сумській області Олексій Попов, нинішнього року планується створити п'ять заказників місцевого значення у Кролевецькому районі площею 300 гектарів, три пам'ятки природи місцевого значення у Конотопському і Краснопільському районах, інші об'єкти природокористування.

Минулого року на території Сумщини з'явилося п'ять об'єктів природно-заповідного фонду, загальною площею 532 гектари. Це два заказники місцевого значення у Роменському районі, ботанічний сад "Юннатівський" у Сумах та дві пам'ятки природи місцевого значення у селі Угрюді Краснопільського району — парк "Харитоненків" та пам'ятка природи "Глибока".

Всього на Сумщині наразі налічується 250 об'єктів природно-заповідного фонду.

МОБІЛЬНІСТЬ БЕЗ АВТОМОБІЛЯ

Екосоціальне християнське об'єднання "Відповідальність за створіння" з осідком у Відні (Австрія) закликає всіх небайдужих до сучасних екологічних проблем та майбутнього планети, взяти активну участь у Європейському тижні мобільності та проведення Дня без автомобіля і зробити все можливе, "щоб зменшити у своєму довіллі шум, стрес та вихлопні гази автомобілів".

Вперше цей день відмічався в 1998 році у Франції, коли в ряді міст було припинено автомобільний рух. У наступні роки цю традицію перейняли інші міста та країни. В Європейській спільноті дана акція з 2002 р. переросла в "Європейський тиждень мобільності" (проводиться з 16 по 22 вересня) і останніми роками об'єднує сотні мільйонів людей.

Європейський тиждень мобільності має за мету показати широкій гро-

мадськості переваги дружньої до довкілля мобільності (використання громадського транспорту, велосипеда, додання пішки прийнятних відстаней, зокрема в центрі міста). Цьогорічний Європейський тиждень мобільності (2011), має за мету показати переваги економічного транспорту та способу пересування.

Бюро УГКЦ з питань екології приєднується до заклику Екосоціального християнського об'єднання "Відповідальність за створіння" і відповідно просить долучитися всіх небайдужих до проведення Дня без автомобіля і Європейського тижня мобільності, роблячи таким чином свій, нехай не великий, але такий важливий внесок для покращення стану навколишнього середовища.

Бюро УГКЦ з питань екології

ВЕРЕСЕНЬ

3 — 140 років від дня народження Вячеслава Костянтиновича Залеського, українського фізіолога і біохіміка рослин

16 — Міжнародний день охорони озонного шару

18 — День працівника лісу

26 — 370 років від дня народження Неємія Грю, англійського ботаніка, лікаря

- Останній тиждень вересня — Всесвітній день моря

СКАСУВАННЯ ПЕРЕХОДУ НА ЗИМОВИЙ ЧАС?

Міністр охорони здоров'я України Олександр Аніщенко заявив, що виступає за скасування переходу на зимовий час.

"Як людина, як лікар я можу сказати, що будь-яка пертурбація позначається на здоров'ї, а раз погіршується чи знижується опірність організму, поки він адаптується, значить, є можливість виникнення тих чи інших захворювань", — сказав Аніщенко.

Він вважає нераціональним перехід на зимовий час, бо, на його думку, треба жити за відповідним для даного часового поясу часу.

В УКРАЇНІ ТОРГУВАТИМУТЬ ТВЕРДИМ БІОПАЛИВОМ

На Українській енергетичній біржі незбаром відбудуться електронні торги твердим біопаливом. Як розповів Deutsche Welle президент Асоціації учасників ринку альтернативних видів палива та енергії України Віталій Давій, у перших торгах візьмуть участь три продавці палива та сім покупців, всі вони — резиденти України. Давій уточнює, що частина компаній планує купувати паливо для подальшого експорту до Польщі, а частина — для поставок українським споживачам, які мають біопаливні котли.

Проект презентують під час інвестиційного семінару щодо виробництва і збуту паливних брикетів та пелет, що розпочався на Київщині. Як зауважує виконавчий директор Української енергетичної біржі, продаж твердого біопалива на біржі саме набирає обертів і в країнах Європейського Союзу. На його думку, українській торги допоможуть "синхронізувати український ринок з європейським".

Ольга Веснянка

США ВИДІЛЯТЬ УКРАЇНІ \$60 МЛН НА ДОСЛІДНИЙ РЕАКТОР

США нададуть Україні фінансову і технічну допомогу для організації в 2014 році виробництва медичних ізотопів в країні на суму більше 60 мільйонів доларів, йдеться в повідомленні Державного департаменту США, поширеному прес-службою відомства.

"Держсекретар США Хілларі Клінтон і голова МЗС України Костянтин Грищенко підписали 26 вересня меморандум про взаєморозуміння в питаннях ядерної співпраці... США підтверджують намір надати, згідно з наміченим графіком, фінансову і технічну допомогу з будівництва до березня 2012 року і запуску до 2014 року джерела нейтронів. На додачу до нових дослідницьких можливостей джерело нейтронів зможе виробляти близько 50 видів медичних ізотопів, які можуть бути використані для лікування раку та інших захворювань... Очікуваний обсяг фінансової та технічної допомоги, як очікується, перевищить 60 мільйонів доларів", — цитує РІА "Новості".

Газета «Зелений світ».
 Виходить з 1989 року.
 Засновники газети: УЕА
 «Зелений світ»
 Передплатний індекс
 Свідоцтво про реєстрацію
 № 630 серія КВ
 від 10.05.1994 р.
 Ідентифікаційний код
 №

Адреса: Контрактова площа, 4, Київ-70,
 тел./факс: 417 43 83

E-mail:

ВЕБ сторінка УЕА «ЗС»
WWW.zelenysvit.org.ua

Шеф-редактор
 Юрій Самойленко
 Головний редактор
 Віктор Ткаченко

Думки, висловлені авторами матеріалів, можуть не збігатися з позицією редакції.

Рукописи не рецензуються і не повертаються. Листування з читачами лише на сторінках газети.

Надруковано УЕА «Зелений світ»

Тираж 999 прим.

В газеті використовуються матеріали з інтернет-видань: Кореспондент.net; Майдан-ІНФОРМ; УНІАН; Утро.ru; «Обозреватель», eko.portal.

УЕА «Зелений світ» створена в 1988 році як реакція суспільства на жадливий екологічний стан в Україні, спричинений Чорнобильською катастрофою 1986 року. Асоціація є членом Міжнародної федерації «Друзі Землі».

Голова УЕА «Зелений світ»
 Юрій Іванович Самойленко.

Газета «Зелений Світ» була, на час створення, одним з найперших неформальних антирежимних видань, в якому відкривалася правда про стан здоров'я нації та екологічні негаразди в країні. Газета стала рупором демократії. В епоху тотального замовчування та брехні на наших шпальтах відкривалися жахні картини радянської дійсності.

СПРАВУ ПРО ВБИВСТВО ДЕЛЬФІНІВ ЩОСИЛИ НАМАГАЮТЬСЯ ПРИХОВАТИ

Ті, хто зобов'язані захищати дельфінів, хочуть всіляко приховати причини їх загибелі і зам'яти справу. Про це заявив директор регіонального ландшафтного парку Зиновій Петрович.

У розмові з кореспондентом УНІАН він повідомив, що відразу ж після виявлення шести загиблих дельфінів на узбережжі Кінбурнської коси 9-10 липня працівники парку написали заяви в міліцію, природоохоронну прокуратуру Миколаївської області, екологічну інспекцію Північно-Західного регіону Чорного моря. Жодної відповіді поки що не одержано.

За його словами, випадок такої масової загибелі дельфінів підпадає під кримінальну відповідальність, оскільки згідно із законом, хоча б одна добита або вбита тварина, занесена в Червону книгу, є приводом для порушення кримінальної справи.

З. Петрович стверджує, що він «на 100% упевнений, що в одного з виявлених дельфінів точно стріляли». Це підтверджено і в протоколі комісії, створеної за ініціативою Міністерства екології України 13 липня. «Проте після публікації протоколу цієї комісії, наступного дня члени комісії були відкликані, а до досліджень приступила друга комісія у складі членів Міжнародної організації із захисту дельфінів з Криму. Розтин проводив дехто Буркун, хоча про свої права проводити розтин говорив Кривохижин. У другому протоколі було вказано, що розтин робив Кривохижин», — сказав З. Петрович і зазначив, що вважає це фальсифікацією.

«Це не фахівці, а громадські діячі з Криму, котрі явно брешуть», — вважає З. Петрович. — Тим паче, що місце проникнення дробу вони вказали досить приблизно на відміну від першого протоколу. Думаю, їх мета — переконати громадськість у тому, що пострілів не було, що немає кримінального факту, а дельфіни загинули в сітках рибалок. Висновки другої експертизи виглядають поверхневими. Нас насторожила суть висновку — уникнути вогнепалу, адже ми своїми очима бачили, як з рани, принаймні, однієї з тварин, ще сочилася кров. Питання в тому, чому для екологічної служби настільки насторожливим був висновок про те, що в тілі дельфіна знайдений дріб? Друга бригада приїхала, мабуть, з абсолютною певним настроєм — приховати сліди пострілів. Цю ж версію підтримує і Міністерство екології».

На думку директора парку, ні перша, ні друга комісії не з'ясували досконально причину загибелі — чи то від сіток, чи то від отруту, чи то від пострілів.

З. Петрович розповів, що після того, як працівники парку оприлюднили факти такої масової загибелі дельфінів, це не сподобалося багатьом чиновникам, насамперед з Державної екологічної інспекції з довкілля охорони Північно-Західного регіону Чорного моря. За його словами, вони відкрито заявляли працівникам регіонального ландшафтного парку, що ті дарма здійснювали галас.

«Загибель дельфінів на Кінбурні — це НП, що набула міжнародного розголосу. Багатьом це не вигідно, вони хочуть приховати і швидше зам'яти цю справу», — заявив З. Петрович.

На сьогодні матеріали перевірок, зібрані працівниками Очаківського міського відділу УМВС України в Миколаївській області, направлені в Очаківську міжрайонну прокуратуру для подальшого розгляду справи по суті і прийняття рішення згідно з чинним законодавством.

З. Петрович також підкреслив, що на узбережжі Кінбурнської коси тільки в липні стало відомо про загибель не менше 12 тварин.

«Причини масової загибелі шести тварин досі невідомі. У той же час продовжує працювати ціла система їхнього знищення. З кожним роком цих ссавців стає все менше, і ситуація набуває катастрофічних масштабів» — зазначив З. Петрович.

15 липня заступник голови комісії, заступник начальника Державної екологічної інспекції з охорони довкілля Північно-Західного регіону Чорного моря Олексій Кузьменко повідомив, що дельфіни, знайдені мертвими на узбережжі Кінбурнської коси, загинули не від вогнепальних поранень.

За його словами, члени комісії знайшли та обстежили рештки 5 загиблих дельфінів і 1 афаліни. В результаті обстеження в тілі одного з дельфінів було виявлено 5 дробин, які передали в Очаківський райвідділ міліції для експертизи.

ЧОРНИЙ РИНОК ЧОРНОЗЕМУ НА ХАРКІВЩИНІ

70 років тому нацисти вивозили з України чорнозем, це доведений факт. Вже три роки поспіль на Харківщині діє «чорний ринок» продажу чорнозему. Місцеві мешканці, екологи, ГО «Зелений Фронт» роблять все можливе, щоб припинити свавілля.

За попередніми підрахунками прибутки від незаконного продажу чорнозему на Харківщині перевищили 150 мільйонів гривень. Наразі знайдено 4 місця, звідкіля здійснюється вивіз родючого шару ґрунту. Два з них розташовані біля селища Пісочин, одне — біля селища Рай-Оленівка, одне — біля залізничної станції Коротич.

КАБМІН ПЕРЕПИСАВ НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЛАН ДІЙ З ОХОРОНИ ДОВКІЛЛЯ

Всеукраїнська громадська екологічна організація «МАМА-86» підготувала порівняльний аналіз проекту Національного плану дій з охорони навколишнього природного середовища України на період 2011–2015 року (НПД), який був поданий Міністерством екології та природних ресурсів України (Мінприроди), після узгодження з зацікавленими центральними органами виконавчої влади (ЦОВВ) та обговорення з громадськістю, до Кабінету міністрів України (КМУ), та кінцевого тексту НПД, який було затверджено Розпорядженням Кабінету міністрів України.

Хоча затвердження Кабінетом міністрів України проекту НПД мало відбутися ще до 31 березня 2011 р., терміни підготовки було подовжено, оскільки Мінприроди досить ґрунтовно проводило узгодження заходів з зацікавленими сторонами, зокрема, з ЦОВВ та науковцями, а також з громадськими організаціями, а це потребувало часу. Наприкінці квітня узгоджений з ЦОВВ та обговорений з громадськістю проект НПД було подано Мінприроди до КМУ. Однак, НПД було затверджено лише 25 травня 2011 р. (Розпорядження КМУ №577-р). Більше за те, затверджений текст НПД було оприлюднено на сайті Верховної ради України ще пізніше — наприкінці липня. Тоді і з'ясувалося, що секретаріат КМУ змінив структуру документа та вилучив з обговореного громадськістю проекту низку ключових положень. Ще частину положень НПД було відредаговано зі зміною змісту та відповідним спотворенням планованих результатів впровадження.

Зокрема, було вилучено пункти про переліки видів екологічної інформації, реєстри викидів і перенесення забруднювачів (РВПЗ) та Протокол РВПЗ до Оргуської конвенції, Міжвідомчу робочої групи з контролю за виконанням рішень Сторін Орхуської конвенції, національний план заходів щодо адаптації до зміни клімату, заходи щодо економічного стимулювання зниження рівнів забруднення, ратифікацію, методику та пілотні проекти щодо Протоколу про Стратегічну екологічну оцінку до Конвенції Еспоо, заходи з «озеленення» політики розвитку та вдосконалення екологічного обліку, методологію визначення ступеня екологічних ризиків, забезпечення виконання заходів з формування національної екомережі, введення кримінальної відповідальності за поведінку з живими ресурсами, розробку природоохоронних стратегій міст і відповідних планів дій, місцевих планів дій з охорони довкілля, та багато іншого. Законодавче закріплення обов'язковості інтеграції екологічної політики (що вимагається Законом про Стратегію державної екологічної політики) отримало нову, вихолощену редакцію, яка докорінно звужує сферу дії і прив'язується тільки до одного з інструментів — стратегічної екологічної оцінки (СЕО). Оскільки розробку і прийняття методики здійснення СЕО було вилучено з заходів, практично затверджене формулювання нічого не варте взагалі. Такі дії відбулися традиційно не-

прозоро для громадськості і, навіть, для членів Робочої групи з розробки НПД.

ВЕГО «МАМА-86» у своєму листі до Міністерства екології та природних ресурсів України висловлює глибоке занепокоєння з приводу внесених секретаріатом КМУ змін до НПД, а також звертається до Мінприроди з пропозицією ініціювати за участі громадськості процес підготовки змін та доповнень до затвердженого НПД. Також, організація заявляє про наміри здійснювати постійний громадський моніторинг впровадження Стратегії державної екологічної політики, НПД та використання коштів Бюджетної підтримки ЄС.

ВІДКРИТИЙ ЛИСТ

До Президента України, Генерального прокурора, Міністра внутрішніх справ, президента Національної Академії наук України та депутатів Верховної Ради України звернулися мешканці Херсонської області: наукові співробітники, громадські діячі, журналісти, природоохоронці. Проблемою звернення є браконьерство, зловживання службовим становищем та корупція у Чорноморському біосферному заповіднику, які набули тут величезного розмаху упродовж останніх 5 років; ця злочинна діяльність продовжується до теперішнього часу.

На жаль, є факти, які свідчать про те, що навіть широкомасштабна операція, яка була блискуче проведена на початку липня співробітниками УМВС України у Херсонській області співробітниками Херсонської обласної прокуратури і спецпідрозділами МВС не змінила ситуацію докорінним чином, а ті, хто брав участь у злочинному знищенні природних багатств України, мають і наміри, і можливість уникнути покарання, відновити злочинну схему і поновити знищення морських риб та безхребетних, які є власністю народу України.

Такі події, якщо вони стануться, нанесуть величезний збиток Україні, шкоди ресурсам Чорного моря та міжнародній репутації нашої країни.

Злочинна схема у Чорноморському біосферному заповіднику була створена ще декілька років тому і у цьому, насамперед, взяв безпосередню участь директор Чорноморського біосферного заповідника, кандидат географічних наук Д. О. Черняков. На посаду заступника з охорони було прийнято В. М. Яцкевіча, який на той час не мав ніякої освіти та аніякого досвіду; на посаду завгоспа — Н.Г. Дударя, який мав судимість за скоєння тяжкого злочину; було змінено штат егерів.

У результаті з 2007 р. заповідник остаточно перетворився на найбільшу в Україні базу морського браконьерства; на його акваторіях у величезних кількостях вилловлювались креветки та риби цінних видів.

І тільки широкомасштабна операція, проведена у липні 2011 р. і оприлюднення її результатів дали надію, що знищення природних багатств України буде припинено, а Чорноморський заповідник — врятовано.

На початку вересня з'явилися відомості, що Д.О. Черняков і М.Г. Дударь планують уникнути покарання, розраховуючи на амністію. І якщо таке станеться,

то це буде нищівним ударом і по іміджу Закону України.

Екологічна громадськість просить: провести слідство за фактом незаконного виллову живих водних ресурсів у акваторіях Чорноморського біосферного заповідника та зловживання службовим становищем з дотриманням усіх необхідних норм та вимог чинного законодавства; виявити справжню роль кожного фігуранта даної справи. Особливо важливим є виявлення ступеню вини Д.О. Чернякова, М.Г. Дударя, В.М. Яцкевіча та недопущення невинуватого застосування амністії до тих, хто компрометує державу та її керівництво; негайно відсторонити З. В. Селюнін від будь-якої участі у керівництві Чорноморським біосферним заповідником як особу, яка має безпосереднє відношення до протиправної діяльності, яка здійснювалась у заповіднику упродовж останніх 5 років; призначити директором Чорноморського заповідника людину з досвідом наукової роботи та праці в заповідних об'єктах та контролювати виконання заповідного режиму, виконання наукової роботи та кадрову політику в Чорноморському біосферному заповіднику на державному рівні.

Громадський комітет з порятунку Чорноморського біосферного заповідника:

Кандидат біологічних наук, старший науковий співробітник, Почесний Президент Українського товариства охорони птахів Т. Б. Ардамацька

Біолог, дослідник, учасник створення національних природних парків — Нижньодніпровського та «Олешківська піски», координатор та учасник міжнародних правозахисних природоохоронних кампаній із захисту В. Маруняка, Л. Лади, В. Дригваля (Україна), М. Косбергенова (Узбекистан), А. Затаки (Туркменія) — Росія) Є. Г. Роман

Кандидат біологічних наук, старший науковий співробітник А.Г. Руденко

Працівник Чорноморського біосферного заповідника з 1993 по 2010 рр. Р. Х. Кожан

Старший науковий співробітник відділу природи Херсонського обласного краєзнавчого музею М. М. Підгайний

Кандидат технічних наук, доцент кафедри експлуатації судових енергетичних установок Херсонської державної морської академії, винахідник СРСР, член Партії Зелених України В.О. Настасенко

УГКЦ: ПИТАННЯ ЕКОЛОГІЇ З НАГОДИ ДНЯ БОГА ТВОРЦЯ

Керівник Бюро Києво-Галицького Верховного Архієпископства УГКЦ із питань екології д-р Володимир Шеремета звернувся до усієї української пастви зі закликом серйозно задуматися над станом нашої планети, над християнським покликанням бережливого ставлення до створеного Богом світу, а також помолитися за збереження всього світу, а зокрема лісів з різноманіттям їхніх екологічних систем та численних мешканців, і зробити свій особистий внесок для покращання стану природного довкілля.

20-РІЧНА УКРАЇНА ПЕРЕД ОБЛИЧЧЯМ ЕКОЛОГІЧНОГО ВИКЛИКУ

«Особливу увагу цензор вимагав звернути на тематику, присвячену охороні природи. В газеті не повинно було з'являтися нічого критичного щодо будівництва гребель та загнивання водосховищ на Дніпрі...» Так писав у 1976 році у політв'язень Валерій Марченко, перебуваючи в таборах на Уралі. Аналогічно, цензори забороняли писати про проблему вирубок у Карпатах. Також важко не згадати твору Сергія Плачинди «Плотина», який проносить з крізь млу далекого радянського минулого реальну загрозу від створення каскаду дніпровських водосховищ. «Плотина» побачила світ в збірці творів «екологічних» дисидентів СРСР «В судьбе природи — наша судьба» у 1990 році. Щоденники В.Марченка видані у 2000-х. Та багато хто значно раніше розумів, що екологічна криза не за горами, що вона тут, вона дихає у нас за плечима.

Більшість українців усвідомили це лише в 1986 році, відчувши разом з усім світом страшне розчарування у здавалось би цілком безпечній атомній енергетиці. І по сьогодні багато хто в світі при слові «Україна» невпевнено відповідає «Чорнобиль?..». Чорнобильська катастрофа повернула свідомість тисяч людей. На хвилі «постчорнобильської» тривоги в Україні постав масовий екологічний рух, активісти якого в усіх регіонах заходились вирішувати місцеві екологічні проблеми, а отже — зробили крок на зустріч становленню демократичних свобод. Минули лічені роки і Україна стала незалежною. Яке довкілля стрічає українця сьогодні, 20 років потому? Які екологічні виклики чатують на нас в 2011 році?

***

Україні дісталась одна з найбільш перетворених людиною частин СРСР. Чого варту розорана вщент степова зона, від якої лишилися не більше 3% степу (хоча не так давно степи займали 40% країни)? Чого варті індустріальні Донбас та Кривбас? Чого варті «мертві моря» дніпровських водосховищ? Скільки ж місця лишається природі? В Україні, за найскромнішими оцінками, вчені виявили біля 70 000 видів живих організмів. Де ж існувати їм? Сучасні природоохоронці

називають головною екологічною проблемою — відсутність самої природи. Її так мало, до біологічне різноманіття більше не може належним чином себе підтримувати. Більшість радянської природи лишилась значно східніше і північніше ніж Україна. Дійсно, під час сумнозвісних лісових пожеж у сусідній Росії лише за останні 2 роки вщент згоріло лісів більше, ніж всього їх є в Україні.

Проте висновком з цього має бути не розпач і не нарікання на злих демонів комунізму, індустріалізації чи зрештою — менталітету. Висновком для кожного з нас має стати завзяття, адже нам є що берегти і його надто мало лишилось, аби дозволити втратам продовжуватись.

Два десятиліття історії незалежної України не принесли нам нових потужних екологічних проблем. Проте, за ці роки стало значно краще видно наслідки наруги, скоєної над природою у минулому. Проте, що не можна нещадно винищувати природу інтелігенція розуміла здавна. Ще у 1912 році, у творі «На горах» Михайло Грушевський писав: «Тисячоліття потрібні були на те, щоб нагородити ті спустошення, які виробляли хижі лісопромисловці на тисовому роді протягом кількох тижнів — а вони не давали йому навіть років. Доти підбирали всякий молодняк, котрому сотні літ треба було, щоб увійти в красу і силу, доки не перевівся він зовсім, і нині хіба де випадком яке коренище тисове заховалося в землі тверде, майже не смертельне, та в піснях почуєш спомини про красну тисину».

74% України складає рілля. Переважно це степова зона та Лісостеп, колись славні українські чорноземи. Разом з тим, простою недбалістю щороку ми втрачаємо неймовірну кількість чорноземів. Органічні речовини, накопичені степовою рослинністю за період понад 5 000 років, українські аграрії розтратили за якихось півстоліття. Поки степ був степом, підтримуючи структуру ґрунту, чорнозем накопичувався. Почалась оранка — почалась і вітрова ерозія. Розумні «радянські інженери» усвідомлювали загрозу і слідували вченню Докучаєва, закріпили безкрайні рілля степової зони щільною

сіткою вітрозахисних лісосмуг. І дійсно, вивітрювання сповільнилось.

Проте з розпадом СРСР відомства, яке б опікувалось лісосмугами, не створили. Тому вже понад 20 років ніхто їх не саджає і не доглядає. Десятки тисяч кілометрів лісосмуг давно втрачені і більше не оберігають ґрунту на полях. Недбалі господарі підпалюють стерню на полях і ніколи не гасять лісосмуги, коли вогонь природно перекидається на них. Під час місячників з благоустрою, опад в лісосмугах буває і умисно підпалюють, щоб не вибирати з нього накопичене за рік сміття. А дехто і спеціально випалює лісосмуги, щоб потім їх вирубати на дрова. Ніхто ж не схопить за руку, коли рубатимеш горіле дерево. А потім де-інде на трасах бачимо вантажівки паленої деревини, яку продають на дрова. Днями до мене звернулись жителі Полтавщини і розповіли як у них нелегально виготовляють деревне вугілля, систематично випилюючи для цього лісосмугу за лісосмугою.

До чого призведе ця ситуація можуть розповісти жителі Запоріжжя і Херсонщини, для яких пилові бурі вже давно перестали бути дивиною. А можна і самотужки відкрити Googlemaps і пороздивлятися космічні знімки півдня України. То там то там на полях побачимо білі «протертості», подібні до тих, якими прикрашають джинсову тканину модних фасонів. Це і є місця, з яких вітер зовсім здув чорнозем, полишивши сам лише пісок. Опустиювання по-українськи, це втрата чорнозему, а не як його уявляє дехто у формі апокаліптичного насування африканських барханів. Між іншим найбільша пустеля Європи — Олешківські піски таки розташована у нас, на Херсонщині. Проте станом на 2011 рік відновлення лісосмуг не заплановане жодним державним документом.

Розглядаючи карту України, багато де побачимо ліси — зелені обриси складної форми. Але знову ж таки, подивимось на них на космічних знімках... зелені обриси відразу перетворюються на строкату плутанину залишків лісу і нескінченних рубок. Для прикладу — Клавдієвський або Макарівський лісгоспи на Київщині. Схоже тут лісу лишилось менше половини від того, що на карті показано зеленою пляскою. Та й те — лише вздовж доріг, аби не сильно помітно було. А відновити ліс на вирубах щороку стає все складніше. Даються ознаки зміни клімату. І питання не в тому, що температура на планеті підійметься на пів градуси, а в тому, що ліс багато де більше не може піднятися на місці вирубки.

Починаючи з 2008 року кожного українця вразили масштабні паводки у Карпатах. Ніхто не міг уявити, що вода у Дністрі може за добу піднятися на 7 метрів. Наслідки цього, звісно, є цілком очікувані, адже практично всі населені пункти України стоять на річках. Тисячі людей лишилися без домівок і мабуть здивувались цьому. Проте такі наслідки були давно очікувані. Про це забороняли писати цензори 70-х, і навіть попереджав той-таки М.Грушевський століттям раніше: «Вимулюється водою, позбавлений опіки дерева, родючий гумус» («На горах», 1912 р.). Проте, початок паводків аж ніяк не зупинив рубок.

Досвід, неочікувано здо-

Початок на ст. 4

бутий кількома тисячами карпатян не призвів до висновків на державному рівні. «Ми» рубаємо далі, розширяємо «Буковель» і розчищаємо гори щоб звести «Буковель-2»; з вуст Президента заявляємо світові, що українські Карпати готові прийняти зимову олімпіаду 2022 року! Що принесуть такі легковажні ініціативи змороженому підсонню, над яким століття тому сумував сам Михайло Грушевський (теж Президент, між іншим)?

Причиною цьому є лісове законодавство, яке дозволяє рубати лісу стільки скільки фізично вийде вирубати. А все, що по якихось причинах не вдається погодити під рубку, можна вирубати, назвавши рубку санітарною. Навіть офіційна статистика, опублікована в цьому році в довіднику Держкомлігоспу (тепер — Держлісагенція) говорить, не соромлячись, що 51% деревини в Україні добувається внаслідок санітарних рубок. Природних лісів лишилось менше 10%, а рубки все тривають і тривають.

Ще окремою темою є те, що лісівники категорично проти заповідання лісів. У 2005 році Держкомлігосп офіційно називав високий ступінь заповідності лісів — негативною тенденцією розвитку лісового господарства. Але ж де бути більшості заповідних територій як не в лісах? Чи є в нас достатньо іншої природи крім лісів, щоб її заповідувати?

Загалом відсоток заповідності в Україні ледь сягає 5,7% при тому, що європейські показники, без яких нам ні Євросоюзу не бачити, ні міжнародного визнання, складають 10-12%, а краще 15%. Чи не занадто тривожно для найбільшої європейської країни? В останні 2 місяці свого президентства, Віктор Ющенко створив три десяткі національних природних парків, лишивши по собі найбільший слід для нащадків, який лише міг зробити президент країни, яка самотужки не вміє чинувати природних багатств. Проте, нова влада, отримавши у спадок таку прекрасну ініціативу, не довела її до пуття, лишивши національні парки «на папері», і навіть не виділивши коштів на створення адміністрації новостворених природоохоронних установ. А єдиний національний парк Луганщини (НПП «Сіверсько-Донецький») взагалі скасували в суді. 2010-2011 роки природоохоронці охрестили «льодовиковим періодом» в заповідній справі: більшість потуг на захист заповідних територій в цей період скінчили поразками. В дні, коли ми святкували 20-річчя незалежності нашої Батьківщини, Рахівська районна рада зверталась до Президента Януковича з проханням скасувати Карпатський біосферний заповідник!

Більшість українців, коли запитувати їх про екологічні проблеми, відразу нарікають на проблеми з озелененням, якість води і сміття. І не дивно, що часто нарікають на сміття, бо проблема ця, на відміну від усіх інших є ментально незнайомою українцю. Проблема сміття для нас є зовсім новою. Пригадайте недалеко радянське минуле: ніяких іноземних товарів, вся тара є склом, папером або металом, всю її можна здати в переробку і отримати за це кошти... А село так

і взагалі — все, що вироблялось — все можна було використати, або пожбурити до компостної ями. Тому історично біля жодного з сіл не було сміттєзвалищ, адже і сміття не було. Тепер все інакше: всі товари потрапляють до оселі з крамниці і кожен з них має щонайменше один шар упаковки, яку неможливо ні повторно використати ні переробити. Завдяки цій «незначній» деталі біля кожного з 60 000 населених пунктів утворилось мінімум сміттєзвалище. Важливо відмітити, що сміттєзвалища люди створюють знов-таки на місці природи: в ярку, лісопосадці... А гуцули висипають сміття в річки, а потім дивуються після паводку, що всі дерева у смітті. Занудна істина про те, що «чисто не там, де прибирають, а там де не сміять» насправді має зворотній бік: сміття все одно десь викидають.

Деякі міста перейшли на роздільний збір сміття і окремо збирають принаймні частину відходів. Проте це не вирішує проблеми. Однаково Україна не має належної мережі сміттєпереробних заводів. Деякі види сміття взагалі в Україні переробити ніде. Наприклад в Україні є де купити батарейки і ртутні лампочки. Проте нікуди їх здати, хоча на упаковці кожної дохідливо говориться, що викидати їх до смітника, боронь боже, не можна. Маю знайому, яка збирає батарейки до скляних банок і вони там чекають часу коли їх можна буде здати. У мене також навколо монітору валяється купа батарейок. Скільки їм лежати тут? Чому свідомі люди повинні перетворювати свою оселю на смітник токсичних відходів, аби не перетворювати на нього свою країну?

Також часто люди називають, за давньою, ще радянською звичкою, однією з ключових проблем, забруднення довкілля, хоча чимало заводів в Україні давно зупинені і по частині переправлені в пункти прийому металобрухту. Хоча ситуація з чистотою річок дійсно досить сумна. Багато річок просто припинили існування. Згідно із довідниками, в Україні нараховують 63 000 малих річок. Годі й уявити, на скільки сильно відрізняється ця цифра від нової, коли хтось спроможеться наново порахувати річки України. Вам не здається, що в дитинстві ви пам'ятали свою річку більш повноводною? Причиною цьому є, звісно знеліснення басейнів річок та ерозія орних земель, що призводить до замулення. Але хіба хтось цим переймається? Щороку в Україні зацвітають дніпровські водосховища, відбувається замор і масова загибель риби. Але спробуйте пригадати коли востаннє йшлося про те, щоб спустити хоча б одне з водосховищ? Але хіба це не актуальна проблема? На Дніпрі стоять три з п'яти найбільших українських агломерацій. Єдине чого ще не сталося з українським і річками і морями — на них не встановили права приватної власності. Між іншим, водні ресурси, це останнє, що в нашій країні не може бути приватним. Хоча кожен читач справедливо може дорікнути, що береги багатьох «неприватних» річок рясно перекриті сотнями цілком приватних парканів.

«Африкан Свиридович (мрійливо лапа дракона). Вони такі щас сильно поменшали. Я помню, ще коли малий був, то були такі, як бугаї, а щас такі, як курчата. І що

воно далі буде?

Саломон Самсонович. А ...лі тут непонятного? Обичний мутагенез. Дракони меншають до таких розмірів, щоб прогудувати свої сім'ї»

(Лесь Подерв'янський, «Казка про Репку»)

Завершенням цієї еkleктичної розповіді мали б стати висновки. Втім, що назвати ними? В Україні є за що боротись і що охороняти! Як не дивно, ми ще не все втратили і не все занепасили. Проте треба квапитись. Світ почав сприймати нас як країну «3 світу», а це значить, що у нас все активніше розгортають будівництво шкідливих виробництв, як то цементну промисловість, виробництво скловати і інше. Навіть Туреччина не дозволяє на своїй території розвивати таку промисловість. А ми дозволяємо. Ласкаво просимо, інвестиції форевер, після Чорнобиля нас і самим дияволом не злякати!

Що ще може бути висновками прожитого за два десятиліття? Влада не використовує екологічні сили, а отже не мислить ними. На початку незалежності зелені були в Верховній Раді, а тепер участь влади у природоохоронних темах полягає в тому, що син Президента очолює публічні заїзди на джипах у заповідники, а опозиція козиряє намірами добудови десятків нових енергоблоків та добудовою ГАЕС в Національному парку «Бузький Гард».

Ми звикли жити з паводками у Карпатах, опустелюванням і загибеллю річок. Ці проблеми не є такими потужними подразниками, щоб сколихнути українське суспільство і підняти екологічний рух так як це зробив у далекому минулому Чорнобиль. Та це зрештою має відбутись.

***

Американський публіцист Уільям Р. Каттон у своїй праці «Кінець техно-топії», яка між іншим, видана в Україні в перекладі, розповідає про те, як людство живе в ілюзії так званої «несучої спроможності». Коли ми винаходимо нову можливість освоєвати природні ресурси, нам починає здаватись, що вони безкінечні. Так було, коли людство опанувало вогонь, коли винайшло паровий двигун, електричний струм і нарешті коли заволоділо атомною енергією. Щоразу нам здавалось що «тепер ми можемо ще більше». Але природні ресурси кінечні. Частина світу вже потерпає від нестачі навіть такої простої речі, як питна вода. Не виключено що і ви самі купляєте питну воду в супермаркеті. А чи робили ви це 20, хай навіть 10 років тому?

Втім, це все дрібниці. Найбільший екологічний виклик у своїй історії, Україна зустрінє разом з усім людством у наступні 20 років. Саме такий період прогнозують вчені, називаючи час, коли на планеті вичерпаються стратегічні запаси нафти і природного газу. Підбивати підсумки прожитого і думати як жити далі буде цікавіше саме тоді, ще через 20 років. Тоді нам точно доведеться повністю змінити спосіб життя. Та чи не варто зробити це трохи раніше і не чекати, як годиться українцеві, «поки не клоне смажений півень».

Василюк Олексій
заступник голови Національного екологічного центру України

УКРАЇНА ВИЙШЛА ЗІ СПИСКУ КРАЇН, ЩО ЛІДИРУЮТЬ ЗА КІЛЬКІСТЮ КУРЦІВ

Оприлюднений Всесвітньою організацією охорони здоров'я звіт щодо глобальної тютюнової епідемії свідчить про те, що Україна покинула групу країн, що лідирують за кількістю курців.

Як випливає зі звіту, з 2006 по 2009 рік ситуація з курінням в Україні значно змінилася. За стандартизованим показником поширеності куріння серед дорослих Україна п'ять років тому займала четверте місце у світі, поступаючись лише Греції, Науру й Росії. Показник становив 45%.

У 2009 році він уже скоротився до 32%. Тепер Україна ділить 24-29 місця з Непалом, Іспанією, Сербією, Тунісом і Соломоновими островами. Всього у списку 147 країн.

Найбільше курців (більш як 40%) у 2009 році проживало в Греції, Австрії, Росії, Албанії, Боснії та Герцеговині, а також в тихоокеанських Кірібаті, Науру, Самоа і Папуа-Новій Гвінеї.

Зазначимо, що за показником поширеності куріння серед чоловіків (65%) у 2006 році Україна поступалася тільки Росії. Нині в країні курять близько 50% чоловіків, і вона перемістилася на 14-17 місця, розділяючи їх із Латвією, Литвою та Малайзією.

8% УКРАЇНЦІВ ОЦІНЮЮТЬ СВІЙ СТАН ЗДОРОВ'Я ЯК ВІДМІННИЙ

Компанія Research & Branding Group у період з 16-26 червня провела дослідження громадської думки населення України з вивчення ставлення українців до здорового способу життя, в ході якого було встановлено, що лише 8% співвітчизників оцінюють стан свого здоров'я на відмінно.

Дослідники відзначають, що 28% українців оцінили стан свого здоров'я як добрий. Поганим стан свого здоров'я вважає кожен п'ятий респондент, а от дуже поганим своє здоров'я вважають 4% українців.

ЕНЕРГЕТИЧНІ НАПОЇ ШКІДЛИВІ ДЛЯ ЗДОРОВ'Я ДІТЕЙ І ПІДЛІТКІВ

Австралійські педіатри довели, що енергетичні напої шкідливі для здоров'я дітей та підлітків.

За словами автора проведеного дослідження Марсі Шнайдер, в Австралії напої-енергетики користуються величезною популярністю серед молоді. Йдеться і про так звані спортивні і вітамінізовані напої.

“Кофеїн, що міститься в них, може призвести до збільшення частоти серцевих скорочень, стрибка артеріального тиску, а також психічної збудливості, — наголосила доктор Шнайдер. — Подібні коктейлі, маючи високу калорійність і вміст цукру, сприяють розвитку ожиріння й карієсу. Крім того, виробники для посилення смаку додають кислоту, що також призводить до руйнування емалі зубів”.

Експерт вважає, що подібні продукти повинні бути повністю виключені з раціону дітей. “Лише проста вода є основним джерелом угамування спраги, як у малюків, так і у підлітків. Навіть якщо дитина активно займається спортом, немає ніякої необхідності підсаджувати її на напої-енергетики”, — зауважує експерт.

ЩОДНЯ 58 УКРАЇНЦІВ ІНФІКУЮТЬСЯ ВІЛОМ

Заступник директора Українського центру профілактики і боротьби зі СНІДом МОЗ України Алла Щербинська заявила, що щодня в Україні вірусом імунодефіциту людини інфікується 58 осіб.

“Це надзвичайно велика цифра, тому що ці люди — в основному молодь. Вони не знають про свій статус. Помирає від СНІДу близько семи-восьми осіб. Якщо ми говоримо про сексуальний шлях, який на сьогодні активується в Україні, все більше людей інфікується саме через статеві стосунки”, — зазначила Щербинська.

Вона також повідомила, що в Україні щорічно серед вагітних виявляють 4-6 тисяч ВІЛ-інфікованих жінок.

Експерти зазначають, що за останнє десятиліття ВІЛ-інфіковані мами народили 28,5 тисяч дітей. Станом на 1 січня 2011 року під медичним наглядом з підтвердженим діагнозом ВІЛ-інфекція знаходиться 2 тисячі 621 дитина, хворих на СНІД — 678 дітей. У стадії підтвердження діагнозу ВІЛ-інфекції — 6 тисяч 500 дітей.

Було повідомлено, що в червні 2011 року Україна підтримала нову стратегію Об'єднаної програми ООН з ВІЛ/СНІДу (ЮНЕЙДС) “Прагнення до нуля”, серед пріоритетів якої — недопущення до 2015 року нових випадків ВІЛ-інфекції серед дітей.

За словами начальника відділу протидії ВІЛ/СНІДу Державної служби України з питань протидії ВІЛ-інфекції/СНІДу та інших соціально небезпечних захворювань Марини Зеленської, сьогодні в Україні діє програма Попередження передачі ВІЛ від матері до дитини, яка є складовою Загальнодержавної програми забезпечення профілактики ВІЛ-інфекції, лікування, догляду та підтримки ВІЛ-інфікованих і хворих на СНІД на 2009-2013 роки.

“У рамках програми здійснюється безкоштовне тестування вагітних на на-

явність ВІЛ, безкоштовне забезпечення ВІЛ-позитивних вагітних жінок антиретровірусними препаратами для проведення курсу профілактики передачі ВІЛ і молочними сумішами для вигодовування новонароджених дітей.

Найбільш вагомим досягненням України в боротьбі з ВІЛ/СНІДом експерти називають суттєве зменшення рівня передачі ВІЛ від матері до дитини — з 27,8% у 2000 році до 6,3% в 2008.

ЖИРНА ЇЖА ДІЄ ЯК НАРКОТИК

Жирна їжа стимулює вироблення в організмі хімічних речовин, які схожі за дією до наркотиків і “змушують” людину їсти більше, ніж потрібно для насичення, сказано в статті, опублікованій в понеділок в журналі Proceedings of the National Academy of Sciences.

Вважається, що ссавці еволюційно “запрограмовані” на пошук жирної їжі, яка служить хорошим джерелом енергії. Тим не менш, механізм реалізації цієї “програми” вивчений недостатньо.

Ряд досліджень показав, що важливу роль у процесі формування переваг до того чи іншого виду їжі грають ендоканабіноїди — внутрішні стимулятори нервової системи, схожі за дією до марихуани.

Група вчених із США й Італії під керівництвом Деніела Піомеллі з університету Каліфорнії показала роботу цього механізму на прикладі лабораторних щурів.

Біологи годували гризунів кукурудзяною олією, при цьому вона виводилася зі шлунка тварини зовнішнім каналом для того, щоб виключити можливий вплив травлення на хід експерименту. Вчені спостерігали за зміною концентрації ендоканабіноїдів в різних частинах тіла щурів.

При потрапленні жирної їжі на язик пацюка її мозок передавав у кишечник сигнал, який змушував нервові клітини посилено синтезувати в кишечнику ендоканабіноїдів, які впливають на ті ж рецептори нервової системи, що й речовина в марихуані.

Ці речовини утворюються тільки в нервових клітинах, відповідальних за роботу травної системи, їх дія не поширюється на мозок або інші частини нервової системи, зазначають автори статті.

При посиленні синтезу ендоканабіноїдів організм починав виробляти менше речовин, які відповідають за їх розщеплення. Таким чином, поїдання жирної їжі викликало додаткове задовolenня, що змушувало піддослідних щурів їсти більше їжі, ніж їм треба для насичення.

Для протидії цьому ефекту вчені ввели в кишечник тварин невелику кількість хімічних сполук, які блокують дію ендоканабіноїдів. У результаті щури стали їсти в три-чотири рази менше жирної їжі, але при цьому не втрачали апетиту, якщо їм пропонували збалансований або знежирений раціон.

ЧОМУ ВИМИРАЄ КИЇВСЬКИЙ ЗООПАРК

Останнім часом Київський зоопарк перестав бути місцем дитячого щастя, а перетворився на депресивний звіринець з розваленими напівпорожніми вольєрами. В той час, коли захисники тварин борються за порядок у зоопарку, його керівництво перетворило виконання своїх повноважень на успішний бізнес з сумнівною легальністю.

Ідемо до Київського зоопарку. По всій території звіринцю — кафе та точки продажу вареної кукурудзи й солодкої вати.

Згідно з санітарними правилами техніки безпеки в зоопарку, які були прийняті ще в 1973 році, заклади громадського харчування не повинні бути розміщені ближче як за 50 метрів до приміщень із тваринами. Проте майже кожна торговельна точка це правило порушує. Особливо “вдало” розташовано кафе “Українські млинці” — метрів за 10 до вольєру бегемота.

Як розповідає УНІАН працівник зоопарку, який побажав залишитися не названим, ці продавці не мають ніяких дозволів на роботу, санітарних книжок та не сплачують податків.

“До таких нелегальних кафе належить і досить відомий серед відвідувачів зоопарку «Умка», інформації про розміщення якого немає в жодному документі установи, і податки з його прибутку теж не виплачуються”, — сказав нас наш співрозмовник.

Однак, за його словами, 18 серпня до Київського зоопарку завітала перевірка від Державної служби боротьби з економічними злочинами. Тому зараз кафе закрито.

Директор Київського зоопарку Олександр Толстоухов стверджує, що заклад зачинили, бо закінчився дозвіл на його функціонування. За його словами, «Умка» є власністю міста, і питання оренди вирішується на сесії Київради.

— Кафе працювало, тому що раніше на це був тимчасовий дозвіл, — каже Толстоухов. — Рішенням сесії вони виставляють плату на цілий рік, а в нас робота сезонна — 6 місяців працюють, 6 місяців — ні. Зважаючи, що це популярна територія, то орендна плата дуже висока... Були уже десятки перевірок з санстанції, прокуратури та інших інстанцій, але ніхто порушень не зафіксував.

Утім, працівники КРУ знайшли порушення. Від 1 жовтня до 1 грудня 2010 року вони перевіряли діяльність звіринцю за період з квітня 2009-го по грудень 2010 року. І ця ревізія показала, що документи в столичного зоопарку не в порядку.

Зокрема виявилось, що за рахунок Київського зоопарку протягом 9 місяців оплачувались рахунки за комунальні послуги невідомого житлового будинку на загальну суму 240 тис. грн. та комунальні рахунки стороннього підприємства на суму 69 тис. грн.

— Те що стосувалося нас, по бухгалтерії, по інвентаризації тварин, — ми виправили, — стверджує Олександр Толстоухов. — Усім іншим займається прокуратура, УБЕЗ, СБУ... Та й хто цим тільки не займається! Були заведені кримінальні справи, йшло розслідування. Я до цих махінацій стосунку не мав, бо працював лікарем

ветеринарної медицини.

— Але ж ви працювали й заступником тодішнього директора зоопарку Берзіної.

— Так. Я дійсно працював заступником Берзіної, але це тривало кілька тижнів. Потім я знову працював лікарем ветеринарної медицини.

Годують столичних тварин, як виявилось, за захмарними цінами. Як кажуть працівники зоопарку, усі продукти закуповуються за значно завищеним цінам. Приміром, перець — по 23 гривні за кілограм (середня ринкова ціна — 5-8 грн.), яйця — по 1,80 грн. за одне (середня ринкова 60-70 копійок). 78 тонн моркви закупили майже по 8 грн. за кілограм при реальній ціні 4-6 грн.

Сьогодні пройшовся по столичному Бессарабському ринку — так навіть там найдорощча морква — 5 грн. за кілограм...

— Є управління статистики в місті Києві, яке щомісяця дає нам ціни на продукти в столиці, — розповідає Толстоухов. — Ми закуповуємо продукти за нижчими цінами, ніж зараз вони у статистиці, бо тендер ми проводили в кінці 2010 року, і ціни в нас ще торішні. Та ж морква в управлінні статистики коштує 12 грн., а ми купуємо по 7,8 грн., тому що тендер проводився ще торік. У нас немає умов зберігання тієї ж моркви на весь рік, тому щотижня нам привозять потрібну кількість. Тому постачальник додає транспортні витрати та бензин. Якби я міг їздити щодня на базар і вибирати моркву по 6 чи 5 гривень, я б купував її дешевше. Але проведено тендер, і ціна визначена на цілий рік.

Водночас за даними Державного комітету статистики, найвища ціна за моркву в 2010 році становила 7,52 грн. у червні. У листопаді 2010 року кіло моркви в середньому по Україні взагалі коштувало 4,48 грн. Пан Толстоухов, м'яко кажучи, щось переплутав.

Отже, закупка моркви проводилась за найвищою з усіх можливих цін.

— Крім того що вартість кормів завищена в декілька разів, що безумовно збільшує витрати бюджетних коштів на зоопарк, ці корми мають дуже низьку якість, і іноді тварини просто відмовляються їх їсти, — додає наш співбесідник в зоопарку.

У листопаді 2010 року тоді ще на посаді першого заступника голови КМДА Олександр Попов заявив, що Київський зоопарк має бути одним з найкращих у Європі і “ситуація там різко поліпшиться”.

Але згодом про звіринець всі забули. Єдина резонансна заява прозвучала з вуст начальника Головного управління містобудування і архітектури КМДА Сергія Целовальника про можливе переселення київського звіринцю на ВДНГ.

Можливо, тому, що земля на території зоопарку надто дорога, щоб залишити її тваринам?

Промоніторивши оголошення про продаж землі, дотичної до території зоопарку, можна побачити, що ціна на сотку землі в мікрорайоні коштує від 100-150 тисяч доларів. Висока ціна зумовлена зручністю розташування ділянок: стратегічна автомобільна дорога, близько до метро й до центру міста.

Усього територія зоопарку має 3422

сотки при середній ціні \$120 тис. за сотку. Виконавши не надто складні обчислення, отримуємо результат: \$410 млн., тобто більше як 3 млрд. грн. тільки за землю, не враховуючи всіх споруд та вигод на ній. Можливо, це і є поясненням того, що майже кожна перевірка порушень у діяльності зоопарку не виявляє. Корупція і кругова порука...

До речі, Толстоухов запевняє, що земля на території ВДНГ не підходить ні для розміщення там зоорозплідника, ні для перенесення туди зоопарку загалом.

— Обговорюється питання про виділення 50 гектарів земля або у Святошинському районі, або на Лісовому масиві для відкриття там зоорозплідника, — заявив він.

Для того, щоб державні кошти йшли за цільовим призначенням, голова правління громадської організації «Юридична Клініка» Андрій Каденко радить киянам і всім небайдужим до долі звіринцю здійснювати якомога більше галасу в усіх можливих державних органах, які контролюють ці питання.

— У будь-якій справі є головне правило: чим більше органів залучаєш до перевірки, тим кращий ефект від цього отримаєш, — розповідає Андрій Каденко. — Просто боїтимуться брати хабарі й закривати очі на важливі речі, оскільки інші контролюючі органи можуть це помітити, а це небезпечно для будь-якого держслужбовця.

Юристи радять написати одразу декілька колективних скарг до прокуратури Києва та Генеральної прокуратури України, КМДА, Державного комітету ветеринарної медицини України. В усіх скаргах треба обов'язково зазначити конкретні факти порушень (коли, що, де, ким було порушено) з проханням розібратися та вжити заходів щодо недопущення таких зловживань з притягненням винних до відповідальності.

Якщо в результаті таких перевірок будуть підтверджені факти зловживань, можна вдруге звернутись до Київської держадміністрації з проханням звільнити керівництво зоопарку з посад.

Туристів на Євро-2012 чекають порожні клітки та солодка вата?

За подіями навколо київського звіринцю вже давно спостерігає Захід, який, зі свого боку, реагує жорстко й холодно-кровно: у 2007 році за численні порушення Київський зоопарк було виключено з Європейської асоціації зоопарків, а в березні цього року британські активісти висунули вимогу закрити його за знущання над тваринами.

За даними Вікіпедії, кількість тварин у столичному зоопарку порівняно з 2008 роком зменшилась у 4 рази.

Один з народних обранців уже пропонував закрити Київський звіринець, а тварин роздати. Та хіба це кращий вихід?..

Зоопарки різних країн традиційно входять до складу популярних туристичних маршрутів. Улітку 2012 року Україна прийматиме найбільшу в історії кількість іноземних туристів. Що їх чекатиме в центральному зоопарку країни — порожні клітки, хворі тварини та солодка вата на тлі корупційно відбудованої інфраструктури?

Ігор Гончарук

КИЇВСЬКІ КАШТАНИ ГИНУТЬ ЧЕРЕЗ ЗАГАЗОВАНІСТЬ І МІЛЬ

Кожного літа, тільки не воно почалося, київські каштани починають сохнути — чимало з них стоять з бурими листям.

У "Київзеленбуді" кажуть, що дерева страждають від високої температури повітря, загазованості навколишнього середовища, а також застосування взимку реагентів, які скупчуються навколо стовбура дерева, тим самим підвищуючи кислотність ґрунту, пише "Комсомольська правда".

Є ще одна проблема, яка особливо проявилася в останні роки, — каштанова міль. Комаха виїдає пластину листа, від чого те ослабає вже в середині літа.

За словами провідного інженера декоративних культур "Київзеленбуду" Олександра Мілейка, щоб не загинути, дерева змушені повторно викидати листя. У результаті рослини хворіють і через кілька років гинуть.

Щоб урятувати дерева, столичні комунальні служби вирішили застосувати новітній стимулятор "Сезам", розроблений вітчизняними фахівцями.

"Препарат стимулює розвиток мікроорганізмів у ґрунті, через що коренева система набагато краще розвивається. До того ж стимулятор нешкідливий для людини", — розповів Мілейко.

Використовують "Сезам" двома способами: обробляють листя і вводять в ґрунт.

За словами Мілейка, зараз вже обробили декілька сотень дерев, в основному в Голосіївському районі. Результати позитивні. Якщо препарат пройде всі тести, його масово закуплять вже до початку осені.

Ще один спосіб перешкодити знищенню каштанів — замінити їх на більш стійкі види. Найкраще для цього підходять каштан з червоним цвітінням.

Він більш витривалий, ніж класичний "білий".

РАВЛИКИ МОЖУТЬ ВИЖИВАТИ У ШЛУНКУ ПТАХІВ

Вчені установили, що равлики, яких проковтнули птахи, можуть виживати після проходження по травному тракту пернатих, пише BBC News.

Під час дослідження біології черевноногих молюсків *Tornatellides boeningi*, довжина тіла яких складає, в середньому, близько 2,5 міліметрів, вчені дійшли висновку, що 15% молюсків витримують подорож по травній системі птахів.

На думку вчених, равлики виживають завдяки своїм мікроскопічним розмірам. У попередніх роботах було показано, що раковини більших равликів інших видів набагато частіше виявлялися пошкодженими після проходження через травний тракт птахів, ніж раковини *T. boeningi*. У майбутньому вчені планують з'ясувати, чи не використовують равлики які-небудь спеціальні пристосування, щоб виживати в кишечнику пернатих.

НА ВІДМІНУ ВІД ЛЮДСЬКОГО, МОЗОК ШИМПАНЗЕ В СТАРОСТІ НЕ ЗМЕНШУЄТЬСЯ

Зменшення обсягу мозку і зниження розумових здібностей в літньому віці виявилось унікальною властивістю людського організму, яка не спостерігається серед шимпанзе та інших вищих приматів.

Про це йдеться в статті, опублікованій

в журналі Proceedings of the National Academy of Sciences.

Група вчених під керівництвом Чета Шервуда з Університету Джорджа Вашингтона (США) припускає, що людство таким чином розплачується за довголіття, придбане в ході еволюції.

"Відносно людей поєднання великого за розмірами мозку, енергетично витратного неокортексу (верхньої частини кори головного мозку) і великої тривалості життя посилює процес старіння клітин. У поєднанні з іншими чинниками це призводить до того, що багато людей похилого віку страждають від зниження розумових здібностей і недоумства в результаті дегенерації нервових тканин", — пишуть вчені.

Автори статті виміряли об'єм мозку у 87 людей у віці від 22 до 80 років і у 99 шимпанзе (від десяти років до 51 року) за допомогою комп'ютерної томографії.

Крім загального об'єму, біологів цікавили розміри відділів мозку, відповідальних за вищі нервові функції — сірої і білої речовини лобових часток і гіпокампу.

Вчені встановили, що для людини характерна наявність "порогів старіння" для кожної ділянки мозку. З певного віку процеси старіння різних відділів мозку значно прискорюються.

Найшвидше цього порога досягає кора лобової частки — в 57-58 років клітини "сірої речовини" починають стрімко старіти. Найменше схильній старіти гіпокампу — процес дегенерації нейронів тут починається ближче до 80 років.

У середньому, мозок літніх людей зменшується на 15-20% порівняно з його об'ємом в юності і в дорослому житті.

Найближчі родичі людини — шимпанзе — зберігають свої розумові здібності практично до самої смерті. Вчені зазначають, що мозок літніх шимпанзе на 1-2% менший, ніж у їхніх молодих одноплемінників. Томографія черепної коробки шимпанзе показала, що структура і обсяг лобових часток і гіпокампу практично не змінилися.

Як вважають автори статті, деградація нервових клітин мозку може бути викликана накопиченням "неполадок" в енергетичних станціях клітин — мітохондріях. Мітохондрії мають свою власну ДНК і помилки при її прочитанні з віком будуть викликати енергетичний "голод" в нейронах.

У результаті цього пошкоджується клітинна ДНК, що і призводить до деградації нервової тканини і значного ослаблення розумових здібностей.

У травні минулого року вчені довели, що шимпанзе, як і люди, більше довіряють авторитетам.

Смакотинка

Риба копчена запечена

2 копчені рибини, 500 г вареної картоплі, 50 г твердого сиру, столова ложка масла, столова ложка борошна, склянка молока, столова ложка томатної пасти, сирий жовток, сіль, цукор.

З копченої риби зняти шкірку, відокремити філе, покласти його на змащену жиром вогнетривку тарілку й прикрити кружечками картоплі. Борошно злегка підсмажити і розвести холодним молоком; соус проварити, заправити томатною пастою, сіллю, цукром та вимішати із

жовтком. Рибу полити соусом, посипати сиром, подрібненим на крупній тертці, і поставити на 15—20 хвилин у гарячу духовку. Подати в тій самій посудині.

